

Ders 7 Согуш маалындагы кыргыз адабияты: проза, драма

(Savaş dönemi Çağdaş Kırgız Edebiyatı: Nesir ve Drama)

Savaş zamanında Kırgız edebiyatının nesir türü bu yılların nazmına nazaran daha zayıf gelişme göstermiştir. Bunun birkaç objektif nedeni vardı. Birincisi, nazım edebiyatın duygusal ve operatif aracı olarak duruma hemen uygunlaşa da, ses getire de bilir. İkincisi, Kırgız nazmı o yıllarda hâlâ halk edebiyatı geleneklerinden fazla ayrılmış değildi. Savaş yıllarındaki nazım folklorun hazır poetik unsurlarını kullanmak suretiyle kendini savaş durumuna çabuk uyarlamıştır. Savaş zamanında acı, ukte, özlem, hayal ve umut gibi hisleri körükleyen duygu yüklü halk şiir türleri tekrar ön plana çıkmıştır. Özellikle de cepheye ya da cepheden mektup şeklindeki şiirler çok yazılmıştır. Üçüncü bir nedeni de hacmi büyük nesir eserlerini yazmaya yazarlarda ne vakit, ne de imkan vardı. Savaş hakkındaki romanların hemen savaş sonrası dönemde patlama yapması da bu nedendendir.

Daha çok belgesellere dayandırılan küçük hikaye, röportajlar şeklinde yazılan eserlerden A.Tokombayev'in "Aşırbay", Satkın Sasıkbayev'in "Nurlan", Kasımalı Cantöşev'in "Çolponbay" gibi gerçek kahramanları konuya alan eserleri gösterilebilir. Örneğin, Kırgızların kahraman oğlu Aşırbay Koyonközev Almanların 138 askerini öldürüp, 75ini canlı olarak tutsak alarak gerçekten de bir akıl almaz kahramanlık örneğini göstermiştir. Bir diğer Kırgız yiğidi Çolponbay Tüleberdiyev ise düşmanın ölüm saçan blok-hausunu susturmaya ne el bombası, ne top, otomatik tüfekler yardım etmeyince gidip ölüm makinasının ağzının kendi göğüsü ile kapatmıştır. Yazar kendi kahramanının bu karara varmasındaki psikolojik durumunu çok gerçekçi bir şekilde anlatabilmiştir.

Dikkate değer bir başka eser Kasımalı Bayalinov'un "Al jetim cmes" ("O Şimdi Yetim Değil") adlı hikayesi. Hikayede Leningrad'lı Lelya Osipova diye kız çocuğu babasını savaşta, annesini de şehri bombalama sırasında kaybedince başka yetim çocuklar ile beraber Kırgızistan'a gönderilir. Onu Isık-Köl'deki bir köyde Maani adlı bir kadın evlatlık edinir. Hikaye, savaş zamanındaki Sovyet halklarının dayanışması ve dostluğu ulu zaferin temeli olduğunu gösteren etkisi güçlü bir yapıt olmasıyla önem taşıyor.

Çağdaş Kırgız Edebiyatı Bibliyografisi

KIRGIZ SOVET ADABIYATI TARİHI (1990). Frunze.

- ASANALIEV, K. (1960). Kırgız Sovet Prozasının Oçerki. Frunze.
- ARTIKBAEV, K. (1982). Kırgız Sovet Adabiyatının Tarihi. Frunze:Mektep
- BOGDANOVA, M. (1947). Kirgizskaya Literatura. Moskva
- CİGİTOV, S. (1972). Irlar Cana Cıldar. Frunze:Kırgızstan
- CİGİTOV, S. (1984). 20-Cıldardagı Kırgız Adabiyatı. Frunze:İlim
- TOKOMBAEV, A. (1962). Tan Aldında.Frunze : Kırgızstan
- BAYALİNOV, K. (1928). Acar. Frunze
- ELEBAEV, M. (1936). Uzak Col. Frunze-Samarkand.
- SIDIKBKOV, T. (1969).Çıgarmalar. 4 Tomduk. Frunze:Kırgızstan
- OSMONOV. Ömürü Cana Çıgarmaları.(1958). Frunze
- GAÇEV, G. (1982). Çingız Aytmatov i Mirovaya Literatura. Frunze.
- ARAGON, L. (1956). Samaya Prekrasnaya na Svete Povest O Lyubvi./ Kultura i Jizn. No 7.
- AYTMATOV, Ç. (). Çıgarmalar Cıynağı. 8 Tomduk. Bişkek: Ruhaniyat.
- KASIMBEKOV, T. (1971). Singan Kılıç. Frunze.